

dla lekarzy > skrypt nr 03/2020

Czy jako lekarz mogę odmówić zeznań?

Prawo do odmowy składania zeznań lub odmowy odpowiedzi na pytanie jest jednym z kluczowych praw każdej osoby, która jest formalnie przesłuchiwana w charakterze świadka. Podstawę prawną tych uprawnień stanowią przepisy kodeksu postępowania karnego. Należy odróżnić sytuację, w której możemy odmówić składania zeznań jako takich (w całości) od sytuacji, gdy możemy odmówić odpowiedzi na konkretne, zadawane mi pytania.

prawo odmowy zeznań
przysługujące osobie najbliższej
trwa mimo ustania małżeństwa
lub przysposobienia

Prawo do odmowy zeznań przysługuje:

- osobie najbliższej dla oskarżonego;
- świadkowi, który w innej toczącej się sprawie karnej jest oskarżony o współudział w przestępstwie objętym postępowaniem

Lekarz udzielający pomocy medycznej oskarżonemu oraz lekarz jako biegły sądowy nie mogą przesłuchiwać na okoliczność tego co powiedział im oskarżony dot. zarzucanego mu czynu.

Organ przesłuchujący **może zwolnić** od obowiązku złożenia zeznania osobę pozostającą z oskarżonym w szczególnie bliskim stosunku osobistym > **konieczne jest złożenie wniosku o zwolnienie**.

Kiedy mogę odmówić odpowiedzi na pytanie?

Jeszcze innym uprawnieniem jest prawo do odmowy odpowiedzi – uchylenia się od odpowiedzi na poszczególne zadawane pytania > jeżeli udzielenie odpowiedzi mogłoby narazić mnie lub osobę dla mnie najbliższą na odpowiedzialność za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe.

Osoba korzystająca z tego prawa sama ocenia, czy udzielając odpowiedzi naraża siebie lub osobę najbliższą na odpowiedzialność karną.

Można zwolnić od odpowiedzi na pytania osobę pozostającą z oskarżonym w szczególnie bliskim stosunku osobistym > konieczne jest złożenie wniosku o zwolnienie od odpowiedzi na pytanie.

korzystając z prawa do odmowy odpowiedzi
nie powinniśmy się tłumaczyć,
czego się obawiamy
nie musimy szerzej uzasadniać

Kto jest dla mnie „osobą najbliższą”?

Pojęcie osoby najbliższej jest ściśle określone > nie zawsze chodzi o osoby, które potocznie określilibyśmy jak nam najbliższe (np. przyjaciela od 30 lat).

Zgodnie z definicją zawartą w przepisach Kodeksu karnego osobą najbliższą jest:

- małżonek i rodzeństwo,
- wstępny (rodzic, dziadek, babcia) i zstępny (dziecko, wnuk)
- powinowaty w tej samej linii lub stopniu (np. teściowa)
- osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek oraz osoba pozostająca we wspólnym pożyciu.

„osoba pozostająca we wspólnym pożyciu”

to osoba, która pozostaje z inną osobą
w takiej relacji faktycznej,
w której pomiędzy nimi istnieją **jednocześnie:**
więzi duchowe (emocjonalne), fizyczne i
gospodarcze (wspólne gospodarstwo domowe)

Zgodnie z zapisami Kodeksu postępowania karnego, lekarz jako osoba zobowiązana do zachowania tajemnicy lekarskiej, może być przesłuchiwane co do faktów objętych tą tajemnicą tylko wtedy, gdy jest to niezbędne dla dobra wymiaru sprawiedliwości, a okoliczność nie może być ustalona na podstawie innego dowodu.

W postępowaniu przygotowawczym w przedmiocie przesłuchania lub zezwolenia na przesłuchanie decyduje sąd, wydając odpowiednie postanowienie.

Lekarz może także składać zeznanie w sytuacji, gdy pacjent jednoznacznie wyraził wolę, aby lekarz składał zeznania > nie można jedynie domyślać się, że pacjent wyraził zgodę na ujawnienia przez lekarza tajemnicy lekarskiej > musi to wynikać z akt sprawy i wyraźnie złożonego oświadczenia pacjenta.

Czy wezwanie na przesłuchanie może być przekazane telefonicznie lub mailowo?

Przesłuchanie odbywa się po wcześniejszym doręczeniu wezwania lub ustaleniu terminu. Najczęściej jest tak, że wezwanie na przesłuchanie jest wysyłane pocztą tradycyjną.

W sytuacjach szczególnych możliwe jest także wezwanie na przesłuchanie telefonicznie lub mailem. Pamiętajmy, że jest to wyjątek od ww. zasady > powinno zostać to odpowiednio udokumentowane w aktach postępowania (*notatka, wydruk maila*) > ma to znaczenie w przypadku, gdyby przesłuchanie się nie odbyło, a organ wzywający chciałby nałożyć na nas karę za niestawiennictwo.

Czy muszę iść na przesłuchanie jeśli w tym dniu mam dyżur w szpitalu ?

W sytuacji, gdy wyznaczony termin przesłuchania koliduje z ustalonymi wcześniej zobowiązaniami (np. dyżur), możemy wnieść o zmianę pierwotnie wyznaczonego terminu. Możemy złożyć w tej sprawie pisemny wniosek, ale często wystarczy telefoniczny kontakt z osobą, która wzywa nas na przesłuchanie > tę kwestię ustalimy bez większego problemu, telefonując do jednostki, w której ma się odbyć przesłuchanie i powołując się na sygnaturę sprawy.

Co mi grozi jeśli nie stawię się na przesłuchanie bez usprawiedliwienia ?

Zgodnie z zapisami Kodeksu postępowania karnego, jeśli nie stawimy się na przesłuchanie może zostać nałożona na nas kara porządkowa w wysokości do 3.000 zł. Może zostać także zarządzone nasze zatrzymanie i doprowadzenie na kolejny wyznaczony termin.

Pamiętajmy więc o zasadzie: jeśli z różnych powodów nie możemy stawić się na przesłuchanie, koniecznie skontaktujmy się z organem, który nas wzywa w celu uprzedzenia o takiej sytuacji.

*kara pieniężna będzie uchylona,
jeżeli dostatecznie usprawiedliwimy
swoje niestawiennictwo*

*w ciągu tygodnia od daty doręczenia
postanowienia wymierzającego karę pieniężną*

Czy mogę na przesłuchanie przyjść z prawnikiem ?

Zgodnie z przepisami świadek może ustanowić pełnomocnika jeżeli wymagają tego jej interesy w toczącym się postępowaniu. Ocena istnienia takiego interesu należy w postępowaniu przygotowawczym do prokuratora, natomiast w trakcie postępowania sądowego, oceny dokona sąd.

Należy założyć, że interes zachodzi w sytuacji gdy świadek jako lekarz jest zobowiązany do zachowania tajemnicy zawodowej - tajemnicy lekarskiej, a przesłuchanie może dotyczyć tematyki chronionej tą tajemnicą.

*pełnomocnikiem może być adwokat
lub radca prawny*

Organ procesowy, w zależności od stadium postępowania (sąd lub prokurator), może odmówić dopuszczenia do udziału pełnomocnika osoby niebędącej stroną w sytuacji, gdy dojdzie do przekonania, że nie wymaga tego obrona interesów osoby niebędącej stroną.

Jaki mam wpływ na treść moich zeznań w protokole ?

Zgodnie z przepisami z przesłuchania świadka sporządzany jest protokół, który podpisują osoby biorące udział w czynności, tzn. świadek i osoba przesłuchująca. Osoba prowadząca przesłuchanie powinna nam protokół przed podpisaniem odczytać.

Jeżeli po przeczytaniu tekstu protokołu uznajemy, że powiedzieliśmy coś innego, czegoś brakuje, coś zostało zapisane inaczej, należy to zgłosić przed podpisaniem.

Przed podpisaniem protokołu należy go spokojnie przeczytać > nie dajmy się popętać.

Protokół jest bardzo ważnym dokumentem w toku sprawy

> gdy sprawa trafi na wokandę sądu, zostanie on prawdopodobnie nam odczytany przez sędziego > trudno będzie nam wówczas wytłumaczyć błędne zapisy w tekście, albo co gorsza zmienioną treść naszej wypowiedzi.

Podstawa prawna opracowania (na dzień 08 maja 2020r.)

1. ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego
2. ustawa z dnia 6 czerwca 1997 – Kodeks karny

informacja o autorach opracowania

Karol Kolankiewicz jest adwokatem - członkiem Pomorskiej Izby Adwokackiej w Gdańsku; od 2008 roku nieprzerwanie świadczy pomoc prawną dla Okręgowej Izby Lekarskiej w Gdańsku; świadczy także usługi doradztwa prawnego dla podmiotów leczniczych; specjalizuje się w sprawach związanych z prawem medycznym i ochroną danych osobowych, jak również w sprawach karnych, odszkodowawczych oraz związanych z ochroną dóbr osobistych; prowadzi szkolenia z zakresu prawa medycznego, karnego oraz z zakresu ochrony danych medycznych; autor licznych publikacji z zakresu prawa medycznego m.in. dla Pomorskiego Magazynu Lekarskiego, Wydawnictwa Wolters Kluwer Polska, czy Wydawnictwa Wiedza i Praktyka; **kontakt:** biuro@adwokatkolankiewicz.pl

Krzysztof Izdebski jest adwokatem - członkiem Okręgowej Izby Adwokackiej w Toruniu; absolwent Wydziału Prawa i Administracji UMK w Toruniu; specjalizuje się w tematyce związanej z prawem medycznym; od 2010r. – Rzecznik Praw Lekarza przy Kujawsko-Pomorskiej Okręgowej Izbie Lekarskiej w Toruniu, gdzie zajmuje się poradnictwem prawnym, skierowanym do lekarzy; prowadzi wykłady z zakresu prawa medycznego, skierowane do lekarzy, lekarzy stażystów oraz szkolenia dla sędziów okręgowego sądu lekarskiego z zakresu procedury stosowanej w postępowaniu przed sądami lekarskimi; autor licznych publikacji z zakresu prawa medycznego m.in. dla Medical Tribune, Manager ZOZ, Meritum, Wydawnictwa Po Dyplomie; **kontakt:** izdebski77@gmail.com

Niniejsza publikacja ma wyłącznie charakter informacyjny i edukacyjny i nie stanowi doradztwa prawnego
> w opracowaniu zawarto niezależną ocenę autorów dotyczącą prawnych aspektów analizowanej treści.

zapraszamy na stronę **www.ispoz.pl**